

*Проф. др Лазар Милин,
редовни професор Богословског факултета СПЦ у Београду
(1914–2001)*

Радомир В. Поповић

ПОДСЕЋАЊЕ:
ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР ДР ЛАЗАР МИЛИН
РЕДОВНИ ПРОФЕСОР У ПЕНЗИЈИ
БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У БЕОГРАДУ

Протојереј ставрофор проф. др Лазар Милин рођен је 20. децембра 1914. године у селу Павловци у Срему (Србија), у сеоској породици, као осмо дете оца Јакова и мајке Анке. Основну школу завршио је у родном месту (1921–1925), а гимназију у Руми (1925–1933). На Богословском факултету у Београду (1933–1937) дипломирао је 1937. године са просечном оценом 9,34. Затим је шест месеци био на одслужењу војног рока у Бањалуци, у болничкој чети, 1937. године.

Као дипломирани теолог Београдског универзитета запослио се као вероучитељ катихета у Гимназији у Шапцу, где је радио од 1938. до 1945. године. Кратко време провео је као вероучитељ у Гимназији у Ваљеву (1942). Положио је државни испит, професорски испит за вероучитеља са одличним успехом (1941). За ђакона га је рукоположио епископ шабачко-ваљевски Симеон (Станковић) 3. марта 1940. године, у чин протођакона унапређен је 1944, презвитер је постао 1951. године (рукоположио га је епископ мостарски Лонгин), протојереј 1955. (рукоположио га је патријарх Викентије), а потом и протојереј ставрофор (у време патријарха Германа).

Године 1951. прешао је из Шапца у Београд и постављен је за асистента за предмет Апологетика са историјом религије на Богословском факултету. Једно време био је вршилац дужности секретара Богословског факултета (1952–1953). Патријарх Викентије га је рукоположио у чин презвитера и поставио за духовника у цркви Ружици и капели Свете Петке у Београду, где је био и старешина четрнаест година. Као духовник и служитељ у цркви Ружици и Светој Петки провео је око педесет година (до 1997), служећи,

проповедајући и држећи часове веронауке како за омладину тако и за одрасле. На Богословском факултету у Београду још 1947. године пријавио је докторску дисертацију под насловом *Догма о васкрсењу мртвих — догматско-ајологетска студија*. Власти у Шапцу су му на једно време биле одузеле грађанска права, као и право гласа, што је био разлог кашњења израде и одбране докторске дисертације. Докторски испит и одбрану тезе обавио је 2. децембра 1952. године са одличним успехом (10). Године 1953. изабран је за доцента за предмет Апологетика са историјом религије. У образложењу комисије (професор Радивој Јосић) која га је препоручила Светом архијерејском синоду на потврду, између осталог, каже се: „Генерално се може тврдити да је докторска дисертација господина Милина један озбиљан прилог православној богословској науци из области Апологетике.“ На Богословском факултету постао је ванредни (1958) и редовни професор (1973), а у више мандата био је декан Факултета.

Због богословско-научног усавршавања у три маха је боравио у иностранству: Стразбур (1958), Берн (1962) и Париз (1967). Владао је немачким, француским, руским и латинским језиком. Био је један од посматрача на *Другом ватиканском сабору* Римокатоличке Цркве у Риму, и то на четвртном заседању, као представник Српске православне Цркве. Српску Цркву представљао је као делегат на *Светској конференцији лаичког ајостјолаја* у Риму октобра 1967. године. У јулу 1968. као делегат Српске Цркве био је на *Четвртој скупштини Светског савета Цркава* у Упсали, Шведска.

Сем предавања на Богословском факултету у Београду професор Лазар Милин је по позиву одржао велики број предавања у нашој земљи и иностранству, објавио је велики број стручних студија и радова, као и популарних чланака из области апологетике и богословља уопште. Као предавач, полемичар и писац био је веома цењен и поштован, радо читан и слушан све до краја живота. Одлично је знао црквено појање, волео је богослужења и њихово благољепије. На Богословском факултету пензионисан је 1978. године, али је остао активан и присутан у црквеном животу до последњег дана. Са супругом Оливером (која је свештеничка ћерка) имао је четворо деце. Деда је постао дванаест пута, а прадеда једанпут (праунук Лазар). Један син му је свештеник и професор на Богословском факултету у Београду (протојереј др Драган Милин), а једна ћерка је супруга свештеника.

Упокојио се у Београду 13. децембра 2001. године у осамдесет седмој години живота. После опела (чинодејствовао је патријарх српски господин Павле са више епископа, свештеника и ђакона) сахрањен је 17. децембра на Новом гробљу у Београду, а достојанствено су га испратили многобројни поштоваоци, ученици и пријатељи.

(О Лазару Милину видети још: Протојереј др Радован Биговић, *Црква 2002*, Календар Српске православне патријаршије, 83–84; Др Драган Протић, *истио*, 84–85.)

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Књиге

- Айологетика 1, 2 и 3*, Скрипта, Београд 1962–1965.
Разговори о вери — айологетска чиианка, Београд 1972, 1985.
Религија и наука, Мала библиотека Православље, књ. 1, Београд 1969.
Научно ойравдање религије. Айологетика 1, Београд 1974, 1995.
Научно ойравдање религије 2. Историја религије, Београд 1977, 1997.
Научно ойравдање религије 3. Основне истиине религије, Београд 1979.
Научно ойравдање религије 6. Црква и сектје, Београд 1982, 2001.
Христйов други долазак, Београд 1983, 1984.
Научно ойравдање религије 4. Постјанак светиа и човека, Београд 1985.
Стјарозаветјни и новозаветјни морални закон, Београд 1986.
Разговори са професором о вери. Айологетска чиианка 3, Београд 1991.
Научно ойравдање религије 5. Наййриродно ойкривена религија, Београд 1993.
Разговори о вери. Разговори са професорима 2, Београд 1997.
Епископ Николај Велимировић — Др Лазар Милин, *Православна веронаука и деловање верских сектји*, Шабац 1997.
Бог йостјоји! А има ли доказа? Погледајмо заједно!, Шид 1999.

2. Богословско-научне стјудије и расйраве

- Лаплас, Кант и Мојсије, *Светјосавље 1* (1934) 36–48.
Теологија и Библија, *Светјосавље 4* (1934) 16–22.
Хипотезе као догме. О појави живота, *Светјосавље 1* (1936) 3–9.
Трансформистичке тезе, *Светјосавље 3–4* (1936) 149–156.
О људској души и загробном животу, *Православље*, јун 1937, 311–327; јул, 406–411.

- Однос природне науке и религије, *Глас Цркве* 6 (1940).
- Стварност смрти и васкрсења Господа Исуса Христа, *Зборник Православног богословског факултета* 3, Београд 1954.
- Потреба религије и наличје атеизма, *Гласник СПЦ* 3–4 (1955) 54–58.
- Православље у српским народним песмама, *Гласник СПЦ* 1–2 (1956) 37–40.
- Хилијастичко учење о васкрсењу мртвих, *Гласник СПЦ* 4 (1957).
- Проблем вечности, *Богословље* 1 (1957) 60–78.
- Нова астрономија и хришћански поглед на свет, *Богословље* 2 (1957) 34–52.
- Да ли је природна наука безбожна? *Гласник СПЦ* 10 (1957) 228–231.
- Онтолошки доказ постојања Божјег, *Богословље* (1958) 27–41.
- Стварност анђелског света, *Гласник СПЦ* 3–4 (1958).
- Неколико питања и одговора упућених адвентистима, *Гласник СПЦ* 2 (1958) 38–40.
- Телеолошки доказ постојања Божјег, *Богословље* 1–2 (1959) 84–108; 1–2 (1960) 57–78.
- Субота и недеља у Светом писму, *Православни мисионар* 6 (1959).
- Значај Апологетике као богословске науке, *Гласник СПЦ* 9 (1960).
- Однос религије и других духовних активности човека, *Богословље* (1961) 52–92.
- Православни апологета Радивој Јосић, *Богословље* (1965) 5–14.
- Das Erbesungsverständnis der Apostel und die Aufnahme ihre Botschaft in der orthodoxen Kirche. Bekenntnisse lutherisch-orthodoxen Begegnung in Schleswig 1965, 44–51.
- Београд за време ускршњих празника, *Српска православна Црква — њена прошлост и садашњост*, бр. 1, 1965, 49–59.
- Духовни значај цркве Ружице, *Српска православна Црква — њена прошлост и садашњост*, бр. 2, 1966, 58–64.
- Über die Möglichkeit des Gottesbeweises, *Kyrios* 7 (1967) 3–4, 202–214.
- Смисао шестоднева, *Богословље* (1969) 63–122.
- Папство са гледишта православне теологије, *Богословље* (1970) 1–49.

Теологија светих икона, *Српска православна Црква — њена прошлост и садашњост*, бр. 3, Београд 1972, 36–49; Исто на енглеском у: *News Letter* 55, 1970, 4–13.

Теолошки осврт на један марксистички уџбеник о религији, *Теолошки погледи* 1 (1971) 85–97.

Позитивизам и хришћанство, *Теолошки погледи* 1 (1972) 4–16.

О једној књизи која је могла бити добра, *Теолошки погледи* 1 (1973) 69–78.

Догма о искупљењу и спасењу, *Теолошки погледи* 2 (1973) 107–122.

Свети Дух — Треће Лице Свете Тројице, *Теолошки погледи* 4 (1973) 287–299.

Утицај Православне Цркве на духовну културу српског народа, *Теолошки погледи* 4 (1974) 224–235.

Јубилеј Српског певачког друштва Јединство у Котору, *Гласник СПЦ* 12 (1989).

Православна и окултистичка есхатологија, *Гласник СПЦ* 7 (1991).

Секте и лажне религије као пастирски проблем, *Гласник СПЦ* 4 (1992).

Омладина и религија — питање веронауке, *Гласник СПЦ* 8 (1992).

Како припремам проповед?, *Гласник СПЦ* 3 (1993).

Библија и Индија, Христос и Кришна, *Гласник СПЦ* 5 (1994).

Владика Николај као православни апологета, *Гласник* 6 (1996).

Ко је то Исус Христос? *Црква 2002*, Календар Српске православне патријаршије, 86–89.

Зашто славимо Пресвету Богородицу, *Црква 2002*, Календар Српске православне патријаршије, 89–93.

3. Популарне расправе и полемички чланци

Христос вођа, *Православни мисионар* 11 (1937).

Опет о суботи, *Гласник СПЦ* 8 (1958).

Једна славска честитка, *Православни мисионар* 1 (1958).

Писмо православном ђаку о постанку човека, *Православни мисионар* 3 (1958).

Разговор о грому, *Православни мисионар* 5 (1959).

- Свет у светлости васкрсења Христовог, *Православни мисионар* 2 (1960).
- Одговор ученику Д. Л. на питање о постанку света, *Православни мисионар* 3 (1960).
- Колико је стара васиона, *Православни мисионар* 3 (1960).
- Субота и недеља у Светом писму Новог завета, *Православни мисионар* 4 (1960).
- Тумачење Свете Литургије — проскомидија, *Православни мисионар* 5 (1960).
- Тумачење Свете Литургије — Литургија оглашених, *Православни мисионар* 1 (1961).
- Разговор о васкрсењу Христовом, *Православни мисионар* 2 (1961).
- Тумачење Свете Литургије — Први антифон, *Православни мисионар* 3 (1961).
- Ко делује кроз спиритуалистичке сеансе? *Православни мисионар* 3 (1961).
- Васионски брод за три милијарде путника, *Православни мисионар* 4 (1961).
- Бог створи жену од ребра које узео Адаму, *Православни мисионар* 5 (1961).
- Једно бесмислено питање, *Православни мисионар* 5 (1961).
- Тумачење Свете Литургије — Други антифон, *Православни мисионар* 5 (1961).
- Надин Божић, *Православни мисионар* 6 (1961).
- Шта је правилније светковати — суботу или Недељу? *Православни мисионар* 2 (1962).
- Милост Божија прати грешника ако је он жели и тражи, *Православни мисионар* 2 (1961).
- Искуљење и спасење рода људског — Трећи антифон, *Православни мисионар* 3 (1962).
- Зашто славимо Пресвету Богородицу?, *Православни мисионар* 4 (1962).
- Зашто је Господ Исус Христос приликом Преображења на гори Тавор повео само три ученика, *Православни мисионар* 5 (1962).
- Искуљење и спасење рода људског — Трећи антифон, *Православни мисионар* 5 (1962).
- Ученикова досетка, *Православни мисионар* 5 (1962).

- Очекујем васкрсење мртвих, *Православни мисионар* 2 (1963).
- Зашто слаavimo празнике и светитељске дане?, *Православни мисионар* 4 (1963).
- Катихетин одговор, *Православни мисионар* 4 (1963).
- Православни мисионар вам одговара, *Православни мисионар* 4 (1963).
- Да ли постоји судбина?, *Православни мисионар* 5 (1963).
- Како треба и да ли треба излагати доказе о постојању Божјем?, *Гласник СПЦ* 6 (1964).
- Сведочанство Светог Јована о Господу, *Православни мисионар* 1 (1964).
- Мисионарева верска поука, *Православни мисионар* 1 (1964).
- То је вера православна, *Православни мисионар* 2 (1964).
- Православни мисионар вам одговара, *Православни мисионар* 2 (1964).
- Откуд жива бића на Земљи?, *Православни мисионар* 3 (1964).
- То је вера православна. Страх за православље, *Православни мисионар* 3 (1964).
- То је вера православна, *Православни мисионар* 4 (1964).
- Велики научници и сама наука на нашој су страни, *Православни мисионар* 4 (1964).
- Шта знамо о Богу?, *Православни мисионар* 5 (1964).
- То је вера православна, *Православни мисионар* 5–6 (1964).
- Верујем..., *Православни мисионар* 1–2 (1965).
- Да ли су светитељска тела била балсамована, *Православни мисионар* 2 (1965).
- Верујем..., *Православни мисионар* 3 (1965).
- Да, постоји бесмртна душа, *Православни мисионар* 3 (1965).
- Богословље и логика, *Православни мисионар* 4–5 (1965).
- Каква је васиона?, *Православни мисионар* 1 (1966).
- Одговор забринутом за православље, *Православни мисионар* 2 (1966).
- Шта каже Свето писмо о људској души?, *Православни мисионар* 3 (1966).
- Рај и пакао, *Православни мисионар* 5 (1966).

- Поштовање икона богоугодно дело, а не грех, *Православни мисионар* 1 (1967).
- Одговор на питање читаоца, *Православни мисионар* 3 (1967).
- Човек и мајмун, *Православни мисионар* 5 (1967).
- Београд за време Велике недеље. Одвојена браћа, *Православље* 1 (1967).
- Религија и политика, *Православље* 3 (1967).
- Религија као сазнајна чињеница, *Православље* 8 (1967).
- Учитељ критиковао религију па добио отказ, *Православље* 16 (1967).
- Амнестија злочина по закону државном, *Православље* 17 (1967).
- Један неразумљив наслов, *Православље* 17 (1967).
- Где је граница религије и атеизма?, *Православље* 18 (1967).
- Безразложно чуђење, *Православље* 18 (1967).
- У каквом облику замишљамо Бога, *Православни мисионар* 2 (1968).
- Постоји духовни свет, *Православни мисионар* 5 (1968).
- Летимично суочење савремене религије и науке, *Православље* 20 (1968).
- Сирота Марија, *Православље* 22 (1968).
- Да ли су млади религиозни?, *Православље* 23 (1968).
- Где је граница религије и атеизма?, *Православље* 23 (1968).
- Недеља православља у Крагујевцу, *Православље* 24 (1968).
- У Крагујевцу — срцу Србије, *Православље* 26 (1968).
- Шта смо видели у Сомбору?, *Православље* 27 (1968).
- Теолошки поглед на свет, *Православље* 30 (1968).
- Altera pars*, *Православље* 31 (1968).
- Четврта скупштина Светског савета Цркава, *Православље* 33 (1968).
- Да ли је материја вечна?, *Православље* 33 (1968).
- Зар се још може веровати у вазнесење Христово?, *Православни мисионар* 5 (1969).
- Мртвацу се не издају документа, *Православни мисионар* 4 (1969).
- Откуд светлост првог дана, а небеска светила тек четвртог?, *Православни мисионар* 5 (1969).

Зашто се Православна Црква опире кремацији умрлих?, *Православље* 57–58 (1969).

Тамо где је била Глинска црква, *Православље* 57–58 (1969).

Космонаут Христос, *Православље* 57–58 (1969).

Филозофија и религија, *Православље* 63–64 (1969).

Пророштва и слобода људске воље, *Православни мисионар* 3 (1970).

Шта нам природне науке и Библија говоре о постанку света, *Православни мисионар* 4 (1970).

О Мештровићевом маузолеју, *Православље* 96–97 (1971).

Недеља православља у Крагујевцу, *Православље* 96–97 (1971).

Дијалог о екуменизму, *Православље* 98 (1971).

Дијалог хришћана и марксиста у Београду, *Православље* 101 (1971).

Из домаће штампе — знак атензације, *Православље* 104–107 (1971).

Самоубиство као теолошки проблем, *Православље* 102–103 (1971).

Без полемике, *Теолошки погледи* 1 (1973).

Иконе и Друга Божија заповест, *Православни мисионар* 1 (1973).

Изградња цркве Светог Николе у Павловцима, *Православни мисионар* 3 (1973).

Христос зове свакога, *Православни мисионар* 5 (1973).

Поводом филма Ј. Ј. Торенса — Авантуре Исуса Христа, *Православни мисионар* 6 (1973).

Оцем не зовите никог на Земљи, јер је у вас један Отац који је на небесима, *Православни мисионар* 2 (1974).

Да ли после смрти душа има везе са својим бившим телом, *Православни мисионар* 2 (1975).

Преписка са адвентистом, *Православни мисионар* 4 (1976).

Одговор адвентисте, *Православни мисионар* 3 (1978).

Секта руши породицу, *Православни мисионар* 5 (1978).

Писмо човеку кога су збунили јеховисти, *Православни мисионар* 6 (1979).

Задужбине Косова — ораторијум у шест слика, *Гласник СПЦ* 6 (1989).

После шест стотина година, *Гласник СПЦ* 7 (1989).

- Срби у очима хрватског књижевника Владе Готовца, *Гласник СПЦ* 5 (1992).
- Сећање на веронауку, *Гласник СПЦ* 5 (1993).
- Зашто смо религиозни, зашто хришћани, зашто православни, *Гласник СПЦ* 1 (1995).
- Апологетика није поражена, *Православље* 794 (2000).
- Апологетика и њени противници, *Православље* 798 (2000).
- Примењена Апологетика 1 и 2 — Да ли је човек по природи смртно или бесмртно биће?, *Православље* 805–806 (2000).
- Нова књига проповеди протојереја ставрофора Радосава Митића, *Православље* 813 (2001).
- И веронаука и наука, *Православље* 827 (2001).
- Видео сам светог човека 1, 2, 3 — Светитељство у пустињи. Дела милосрђа телесна, *Православље* 828–830 (2001).

Часописи у којима је објављивао своје радове: *Светосавље*, Часопис студената Богословског факултета Српске православне Цркве у Београду, излазио 1932–1941. године; *Православље*, Лист свештенства Архиепископства београдско-карловачке, излазио у Београду 1934–1938; *Глас Цркве*, Часопис Епархије шабачко-ваљевске, излазио у Шапцу 1923–1933, обновљен 1940; *Гласник* — Службени лист Српске православне патријаршије (скраћеница: *Гласник СПЦ*), обновљен 1920. године као наставак *Гласника Православне Цркве у Краљевини Србији* (1900–1914); *Богословље*, Часопис Богословског факултета у Београду, излази 1926–1940; 1957–; *Православни мисионар*, подлистак *Гласника*, излази у Београду од 1958. године; *Теолошки погледи*, излазе у Београду од 1968. године, и *Православље*, излази у Београду од 1967. године, два пута у месецу.

Библиографију сакупили: *Бошко Јелачић*, професор из Сомбора, *Владимир Марковић*, студент Богословског факултета у Београду, и протојереј проф. др *Радомир Поповић*, који је библиографију допунио и редиговао.